

CULTURA Els treballs realitzats entre el 26 de juny i el 14 de juliol han permès localitzar un temple extern al recinte i una doble muralla

Un temple fora del poblat del jaciment de l'Assut, la descoberta que confirma l'excepcionalitat

Tivenys Víctor Montecino Valls

En el poblat de l'Assut de Tivenys, un important jaciment ibèric ilercavó situat a la sortida del congost de Barrufemes, s'ha realitzat un descobriment excepcional: un petit temple que es creu que tenia una funció de purificació i ritual. Esta estructura singular es troba just abans de la porta d'accés principal i està adossada a la muralla que envolta el jaciment. Este descobriment arriba després de més de dos dècades d'investigació i excavacions liderades per Jordi Diloli Fons, director del grup de recerca seminari de Protohistòria i Arqueologia, GRESEPIA, de la Universitat Rovira i Virgili.

"No té cap mena de sentit com a estratègia defensiva construir cases adossades a la muralla, ho fas per la part de dins, no pas per la part de fora, que és per on et poden assaltar i accedir" explicava l'arqueòleg sobre el petit recinte, de 12 metres quadrats, amb una banqueta per a deixar-hi coses o seure. Aquí, van començar a investigar **"els para-hels d'estructures apegades a**

la muralla que no siguin defensives" trobats en altres temples d'època ibèrica, coneguts com a **"temples ad portam"**, que es localitzen a prop de les portes d'accés als jaciments.

Este temple, datat al segle III abans de la nostra era, situat just a tocar de la muralla i amb un accés dirigit cap a l'interior del poblat, suggereix que tenia un paper central en el procés de purificació abans d'entrar al recinte murallat. Diloli Fons explica que el temple presenta característiques úniques que apunten a la seua funció com a lloc de purificació: **"entres al temple, fas una ofrena, i llavors ja pots entrar a l'espai pur, l'espai protegit, que és el poblat, dins muralla"** i confirmat perquè **"a sota del paviment hi havia una ofrena, hi havia dos vasos trencats amb uns ossos, una ofrena de purificació"**.

Una descoberta gràcies al company del grup de recerca, Iván Cots Serret, que estava fent la tesi dels 24 anys de campanya al jaciment, primer a veure com a possible la hipòtesi del temple de purificació, i

Jordi Diloli Fons mostrant el temple fora muralles, *ad portam*, descobert al jaciment de l'Assut de Tivenys. / JORDI MARSAL, ACN

confirmada per la fotografia aèria després d'acabar d'excavar la zona **"i es veu que és una estructura que va tenir situada a tocar de muralla, al costat de la porta, en estes banquetes, als laterals"**. Així, la descoberta és extraordinària, ja que no hi ha cap altre temple *ad portam* a Catalunya ni al nord-est. **"L'Assut ja és un jaciment extraordinari, perquè**

és una ciutadella fortificada" explica, comparant-ho amb **"el Miravet de l'època ibèrica"** després de diverses troballes importants com, primer, la porta monumental i fortificada, ara el temple al costat d'una altra porta que van identificar a la campanya de 2021, i ara este temple. A més, destaquen les parets conservades, de quatre i cinc me-

tres d'alçada.

Diloli Fons recorda que la mitjana del segle III va ser un gran moment de canvis al Mediterrani, amb la primera guerra púnica, una guerra internacional, **"el que fa és sostovar tot el Mediterrani central i occidental, perquè tothom hi participa, d'una manera o d'una altra"**, provoca un moviment de tropes cartagineses i romanes **"que segurament es veu afectat en tots els temes: una guerra, militar, però que té unes bases econòmiques i que fa trontollar tots els mercats; tot això desestabilitza i genera noves formes d'organització"**.

GRESEPIA s'ha centrat a actuar al perímetre del jaciment, però queda molt per conèixer a l'interior, a les cases on vivia la gent. Actualment, als punts claus del jaciment hi ha codis QR que la gent pot consultar i que porten a informació actualitzada d'acord amb les noves troballes que es realitzen, amb espais reconstruïts i visibles amb ulleres de realitat virtual. Ara s'han de comprovar les materials, vincular-los amb la campanya del 2021 i virtualitzar. ■